

Opis istotnych zagadnień dla Komisji Kwalifikacyjnej
do zadania polegającego na opracowaniu projektu odmowy dokonania czynności
notarialnej albo uzasadnienia jej dopuszczalności
w dniu 4 września 2020 r.

W ocenie Zespołu do przygotowania zadań na egzamin notarialny, zdający powinien sporządzić projekt odmowy dokonania czynności notarialnej, bowiem w podanym stanie faktycznym nie jest dopuszczalna zmiana umowy spółki komandytowej, a w konsekwencji nie jest również możliwe zawarcie umowy przenoszącej ogół praw i obowiązków komandytariusza spółki komandytowej.

Należy wskazać, że według art. 210 § 1 k.s.h. w umowie między spółką, a członkiem zarządu reprezentuje spółkę pełnomocnik powołany uchwałą wspólników bądź rada nadzorcza. Użycie określenia „zawarcie umowy” nie dotyczy jednak wyłącznie samej pierwotnej umowy, ale także zmiany umowy. Należy zauważyć, że wprost problem taki rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 września 2018 r. III CZP 42/18, w której wskazano, że jeżeli członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest wraz z tą spółką wspólnikiem spółki komandytowej, do wyrażenia przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością zgody na zmianę umowy spółki komandytowej - wymaganej na podstawie art. 9 k.s.h. - ma zastosowanie art. 210 § 1 k.s.h. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały wskazał, że użyty w art. 210 § 1 k.s.h. zwrot „w umowie między spółką a członkiem zarządu” oznacza wszystkie czynności prawne związane z taką umową, a także wszystkie akty wiedzy powiązane merytorycznie z taką umową, tj. zawarcie tej umowy, jej zmianę, odstąpienie od niej przez spółkę, wypowiedzenie jej przez spółkę, członka zarządu czy inną stronę, rozwiązanie jej za porozumieniem stron, uchylenie się od złożonego pod wpływem błędu oświadczenia woli, zgłoszenie wady, potrącenie, zgłoszenie zarzutu przedawnienia, uznanie roszczeń, zawarcie ugody itd. Odmienna interpretacja, zawężająca szczególne zasady reprezentacji spółki wynikające z art. 210 § 1 k.s.h. do przypadku, gdy spółka zawiera umowę z członkiem zarządu, byłaby zasadna, gdyby przepis ten stanowił "przy zawarciu umowy". Ale także wtedy zastosowanie tak sformułowanego przepisu obejmowałoby nie tylko zawarcie umowy, ale także jej zmianę (umowa zmieniająca), czy rozwiązanie za porozumieniem stron (umowa rozwiązująca). Jednocześnie z perspektywy funkcjonalnej należałoby przyjąć, że interes spółki w równym stopniu wymaga

jej ochrony przed konfliktem interesów na etapie zawarcia umowy, co np. na etapie jednostronnego zakończenia wynikającego z niej stosunku prawnego, obojętnie z inicjatywy spółki czy członka zarządu, czy w przypadku innych czynności związanych z tą umową.

Wskazany pogląd Sądu Najwyższego jest aprobowany w orzecznictwie, czego przejawem może być np. podobne stanowisko wyrażone przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postanowieniu z dnia 18 października 2018 r., sygn. akt XXIII Ga 1201/18. W ocenie Zespołu należy zatem wskazać, że nie może być mowy o akceptacji sytuacji, w której zmiana umowy spółki komandytowej, której jednym ze wspólników jest członek zarządu spółki z o.o., zostanie dokonana z udziałem spółki z o.o., reprezentowanej przez członka zarządu z pominięciem art. 210 § 1 k.s.h.

W dalszym ciągu należy wskazać, że jeżeli nie można dokonać zmiany umowy spółki, to nie może być również zawarta umowa zbycia ogółu praw i obowiązków. Według art. 10 § 1 k.s.h., ogół praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej może być przeniesiony na inną osobę tylko wówczas, gdy umowa spółki tak stanowi. Z opisanego w zadaniu stanu faktycznego wynika, że umowa spółki komandytowej nie zawiera w tej materii żadnych postanowień. Tym samym nie jest możliwe – bez zmiany umowy spółki – przeniesienie ogółu praw i obowiązków, co oznacza, że nie można zawrzeć umowy zbycia ogółu praw i obowiązków komandytariusza Jana Nowaka na rzecz nabywcy Roberta Rosińskiego.

Za dopuszczalne należy uznać zawarcie umowy przenoszącej ogół praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej w tym samym akcie, w którym zawarto zmianę umowy spółki wprowadzającą możliwość zbycia ogółu praw i obowiązków. Należy zwrócić uwagę, że zmiana umowy spółki osobowej – w odróżnieniu od spółek kapitałowych, co wynika z art. 255 § 1 k.s.h. i art. 430 § 1 k.s.h. – nie wymaga dla swej ważności wpisu do rejestru.